

Панас Мирний (Панас Рудченко) (1849–1920)

Зміст

Біографія	1
Основні твори.....	3
Особливості творчого стилю	3
Вислови про письменника	3
Цікаві факти	3
Джерела	4

Біографія

1. Загальні відомості. Панас Мирний – український прозаїк, драматург, поет, перекладач, громадський і культурний діяч, публіцист, фольклорист;

- *зачинатель соціально-психологічного роману;*

- письменник-новатор, який розширив межі й можливості реалістичного методу, тематично й жанрово збагатив українську прозу;

- майстер психологічного аналізу, він тонко простежив умови й чинники формування людини як особистості;

- писав романи, повісті, оповідання, новели, нариси, казки, драми, комедії, поезії, статті, кореспонденції;

- його герої: селяни, поміщики, міщани й інтелігенція.

«Перший симфоніст української прози»

2. Справжнє ім'я: Панас Якович Рудченко

3. Дата та місце народження. м. Миргород (Полтавщина) 13 травня 1849 р., родина бухгалтера повітового казначейства

4. Батьки. *Батько* - Яків Григорович Рудченко з неабиякими труднощами пройшов усі нижчі шаблі чиновництва, щоб під кінець життя дослужитися до бухгалтера повітового казначея. Яків Рудченко вважав, що всі чотири сина повинні стати чиновниками, а дочка обов'язково має вийти заміж за клерка

Мати, Тетяна Іванівна, — дочка миргородського дрібного чиновника. Уміла по-народному лікарувати, й до неї по допомогу зверталися селяни з Гадяча та навколишніх сіл. Була талановитою оповідачкою: любила розповідати, влучно пересипаючи мову прислів'ями та приказками.

5. Навчання. Навчався у Миргородській церковно-парафіяльній школі, Гадяцькому повітовому училищі, де отримав п'ять похвальних листів як один із найкращих учнів.

6. Чиновник. Із чотирнадцяти років працював чиновником у повітовому суді і казначействі Гадяча, згодом — у Прилуках, Миргороді. З 1871 року Панас Рудченко жив і працював у Полтаві. Панас Рудченко пройшов шлях від канцеляриста, помічника бухгалтера аж до статського радника губернського казначейства, що в Російській імперії прирівнювалося до військового чину генерала й посади губернатора.

Службі присвятив 57 років свого життя, здобувши репутацію грамотного, професійного й дисциплінованого працівника. Панас Мирний з увагою і добротою ставився до кожного, з ким

спілкувався як державний чиновник, намагався зрозуміти та допомогти, бо не терпів бездушності, бюрократизму.

7. Громадська діяльність. Ще з юнацьких років був пов'язаний із революційним визвольним рухом, брав участь у нелегальній роботі народницького гуртка «Унія». Входив до Полтавської громади. Заснував у Полтаві журнал «Рідний край», товариство для наймолодших читачів «Зірка». Один з організаторів вечорів пам'яті Т. Г. Шевченка. 1914 р. у відозві, написаній із приводу заборони вшанування пам'яті Кобзаря, протестує проти дій російської влади. У казенній палаті, де служив Панас Якович, його зусиллями була створена книгозбірня, що налічувала близько 3 тисяч книжок.

8. Брат Іван. Іван ще у шкільні роки опуб лікував у газеті «Полтавские губернские ведомости» українські народні пісні про Семена Палія та Івана Мазепу. У 1869–1870-х рр. він друкувався під псевдонімом Іван Білик, видав два збірники українських казок, студіював найдавніші українські міфи, був літературним критиком. Згодом у співавторстві брати опуб лікували наукові розвідки «Народные южнорусские сказки», «Чумацкие народ ные песни».

9. Перші твори. Хоча Панас Якович почав писати ще у 1860-х рр., тільки у 1872 р. на сторінках львівського журналу «Правда» з'явилися *вірш «Україні» та оповідання «Лихий попутав»* досі нікому не відомого автора – Панаса Мирного. Саме такий псевдонім обрав П. Рудченко. Лексичне значення літературного імені акцентувало на тому, що митець аж ніяк не є носієм бунтарства й відвертого протистояння владі, проте художні твори письменника несли потужний заряд гіркої правди.

10. Загадка псевдоніма. Як відомо, твори Панаса Рудченка з'явилися під псевдонімом Мирний. Існує кілька версій щодо нього. Так, одні літературознавці вважають, що обране прізвище — контраст до характеру письменника-демократа, який не боявся засобами художнього слова захищати принижених і гноблених. Інші стверджують, що на вибір псевдоніма вирішальну роль справила назва міста, у якому народився прозаїк, — Миргород. Водночас достеменно відомо: крім рідних, практично ніхто не знав, що Панас Якович Рудченко і Панас Мирний — одна людина.

11. Сім'я. Коханням усього життя стала Олександра Шейдеман. Вона походила з німецької родини, знала німецьку і французьку мови, викладала музику в Полтавському інституті шляетних дівчат. Однак, залишивши родину, відмовившись від багатого нареченого з Петербурга, стала дружиною Панаса Мирного і народила йому трьох синів: Віктора, Михайла й Леоніда. У Першій світовій та громадянській війнах двоє синів загинули.

12. Останні роки. Вже після зайняття Полтави радянськими військами Панас Мирний, незважаючи на свій похилий вік, був змушений працювати у Полтавському губфінвідділі. Серед причин, які змусили письменника працевлаштуватися у похилому віці - тогочасна фінансова й економічна нестабільність та потреба утримувати родину. У Першій світовій та громадянській війнах Рудченко втратив двох синів

13. Смерть. 19 січня 1920 року Панас Якович прийшов зі служби, повечеряв із родиною й ліг спати. Під ранок дружина почула гуркіт, кинулася до нього і знайшла на підлозі непритомним. Земський лікар констатував інсульт - крововилив у мозок. Панас Мирний помер 28 січня 1920 р. Похований у Полтаві.

14. Риса характеру: скромний, тихий та мрійливий, мовчазний та замкнений.

15. Пам'ять. У будинку, де жив письменник, з 1939 р. функціонує літературно-меморіальний музей. У 1951 р. в Полтаві урочисто відкрито пам'ятник Панасові Мирному. В Україні започатковано Літературну премію ім. Панаса Мирного.

Основні твори

- 2 великі романи — «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» і «Повія»,
- 3 повісті — «П'яниця», «Лихі люди» (про представників молоді інтелігенції), «Лихо давнє й сьогочасне»,
- вірші,
- 5 п'єс (найвідоміша — «Лимерівна»),
- оповідання («Морозенко», «Лихий попутав»),
- суспільно-викривальні сатиричні новели «П'яниця» та «Лови»,
- переспів «Слова о полку Ігоревім...» («Дума про військо Ігореве»),
- переклади творів М. Огарьова, К.Рилєєва, І.Тургенєва, О.Островського, Г.Лонгфелло (кілька пісень про Гайявату), Г.Гайне, Й.Ф. Шиллера, В.Шекспіра («Король Лір»).

Особливості творчого стилю

- реалізм;
- епічність, енциклопедичність, панорамність зображених картин;
- осмислення і змалювання життя в історичних, соціальних, побутових аспектах;
- психологізм характерів персонажів;
- вільна композиція,
- поєднання розповіді з оповіддю,
- зміщення часових параметрів,
- використання прийомів спогадів, сновидіння, марення головного героя;
- відтворення життєвого шляху людини як сукупності соціальних умов і психологічних чинників;
- порушення проблеми ролі української інтелігенції в суспільному житті.,
- Основним критерієм художності письменник вважав життєву правду.
- Започаткував нову жанрову систему: психологічне оповідання й новела; соціально-психологічний роман і повість; художній нарис; сатирична казка.

Вислови про письменника

Іван Франко: «Панас Мирний належить до найвизначніших наших повістярів і визначається особливо влучною характеристикою дійових осіб та поглибленням їх психології».

С. Єфремов: «Панас Мирний був занадто скромний, щоб виступати на людях, ...волів тиху роботу, неохоче взагалі виходячи на публічну арену, хіба присилуваний до того зовнішніми обставинами...».

Олесь Гончар: «І змістом, і художньою формою своїх творів Панас Мирний уніс багато нового в українську літературу. Симфоніст, майстер епічного багатоголосся, він уперше заговорив про ритміку прози, її музичність, інтонаційну відповідність авторської мови змістові, конкретному настроєві»

Мікулаш Неврлий: «Тим, хто є для української поезії Шевченко, тим для української прози є Панас Мирний...».

Г. Коваленко, художник, етнограф: «Мирним себе нарік він, і така була його дійсна натура, — надзвичайно лагідна, скромна, тиха, добра».

П. Латиш, сусід Панаса Мирного: «Найбільший осуд з його боку — це пильний і, можливо, трохи невдоволений погляд темно-карих очей. Про нього в народі говорили, що це людина, яка вмє очима лаятися».

Петро Хронко: «Спадщина письменника належить до тих здобутків гуманістичної літератури, які підносяться над своїм часом, виходять за межі однієї мови, стають невичерпним джерелом, з якого п'ють люди всієї землі».

Цікаві факти

- Став чиновником через примус батька у 14 років
- Свої твори Панас Якович писав ночами. При чому, багато з них були записані в бухгалтерських книгах.
- Рукописи зберігав у скрині для сала
- Багато творів залишив недописаними через брак часу

- Усе життя Панас Мирний писав поезії, кажучи, що вони допомагають йому краще творити «дзвінку прозу».
- Як член комісії міської Думи брав активну участь у спорудженні пам'ятника І. Котляревському в Полтаві.
- За життя не дав жодного інтерв'ю, не опублікував жодного фото
- Коли на сцені полтавського театру поставили п'єсу "Лімерівна", глядачі під овації почали вимагати "автора на сцену". Панас Якович не стримався і вийшов. Він навіть нічого сказати не міг застиглій публіці. Близькі люди, співробітники, знайомі не могли повірити, що чиновник Рудченко і письменник Мирний – та сама особа.
- Дослідники творчості письменника не втомлюються нагадувати про напівлегендарний випадок із його біографії, коли у високих чиновницьких кабінетах перетнулися папери — указ про відзначення сумлінної праці в казначействі Панаса Рудченка й жандармський циркуляр про розшук якогось неблагонадійного нелегала Панаса Мирного, чиї листи до Львова з творчих питань були розцінені як ворожа діяльність, бо писалися в час війни. Річ у тім, що коли 1914 р. було заборонено вшанування пам'яті Т. Шевченка, письменник у відозві, написаній із цього приводу, висловив глибокий протест і обурення діями російської влади. Не дивно, що в 1915 р. поліція розшукує «політично підозрілу особу» Панаса Мирного (він же, як зазначається в поліцейському донесенні, Рудган, Руган), який нелегально проживає в Полтавській губернії.
- Єдиним документом письменника українською стало свідоцтво про вибуття з числа службовців у зв'язку зі смертю
- Образ письменника відтворено в повісті І. Пільгука «Дуби шумлять», романі Р. Іванченко «Клятва».

Джерела

Авраменко О., Пахаренко В. Українська література (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загальн. серед. освіти. — К. : Грамота, 2018.

Борзенко О. І., Лобусова О.В. Українська література (профільний рівень) : підруч. для 10 класу закл. заг. серед. освіти. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018.

Вікіпедія. [Панас Мирний](#)

Зінченко Ж.В. Паспорт літературного періоду. 10клас. – Полтава, 2018.

Коваленко Л. Т., Бернадська Н.І. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. — К. : УОБЦ «Оріон», 2018

На всі 200. Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»: аналіз твору, характеристика персонажів, скорочений переказ <https://navsi200.com/literature/hiba-revut-voly-yak-yasla-povni/>

Невідомий Панас Мирний <http://patrioty.org.ua/blogs/nevidomyi-panas-myryni-avtor-romanu-poviia-spysav-obraz-holovnoi-heroini-z-kokhanykh-divchat-229874.html>

Підготовка до ЗНО і не тільки. Панас Мирний. <https://zno.if.ua/?p=2890>

Рідна мова. Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні» <http://www.ridnamova.kiev.ua/>

Слоновьовська О. В., Мафтин Н. В., Вівчарик Н. М. Українська література (профільний рівень) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. – Київ : Літера ЛТД, 2018.

Фасоля А. М., Яценко Т. О., Уліщенко В. В., Бійчук Г. Л., Тименко В. М. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. — Київ : Педагогічна думка, 2018.

Цікаві факти про Панаса Мирного <https://prolviv.com/blog/2017/05/13/panas-myryni-tsikavi-fakty/>

Правденко О. Панас Мирний: таємниці приватного життя http://na-skryzhalyah.blogspot.com/2016/08/blog-post_51.html

Відео про письменницю

Будь розумним. Творчість Панаса Мирного <https://www.youtube.com/watch?v=SmiXNN3KRJM>

Велич особистості. Панас Мирний <https://www.youtube.com/watch?v=2ZeWc4yWvdQ>

ЗНО Корисні відео для навчання. Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні».

<https://www.youtube.com/watch?v=FYBOYdRzRr4>

Легка література. Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні» <https://www.youtube.com/watch?v=y79Itge2cnY>

Мельник К. Переказ «Хіба ревуть воли, як ясла повні» Панаса Мирного

https://www.youtube.com/watch?v=qL_7BG8_nAc

Музей Панаса Мирного <https://www.youtube.com/watch?v=O1ftClftn2Q>

Музей-садиба Панаса Мирного <https://www.youtube.com/watch?v=iDKnhN713Zg>

Пані вчителька. Лепська К. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панас Мирний. Переказ твору

<https://www.youtube.com/watch?v=EFEm9AAD9ig>

Українська література в іменах. Панас Мирний. <https://www.youtube.com/watch?v=F0fP6U0FIWE>

Факти ICTV. <https://www.youtube.com/watch?v=xEwabPD33Ic>

Федюх Р. Невідоме про відомих. Панас Мирний. <https://www.youtube.com/watch?v=-4o76Iuaj78&t=222s>

Хворостяний І. Лайфхаки з української літератури І. Нечуй-Левицький, Панас Мирний, І. Карпенко-Карий.

<https://www.youtube.com/watch?v=n74FMIRZkeA&t=35s>